

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

RADØY BASIS

Kommune:

1260/Radøy

Gnr/bnr:

93/4

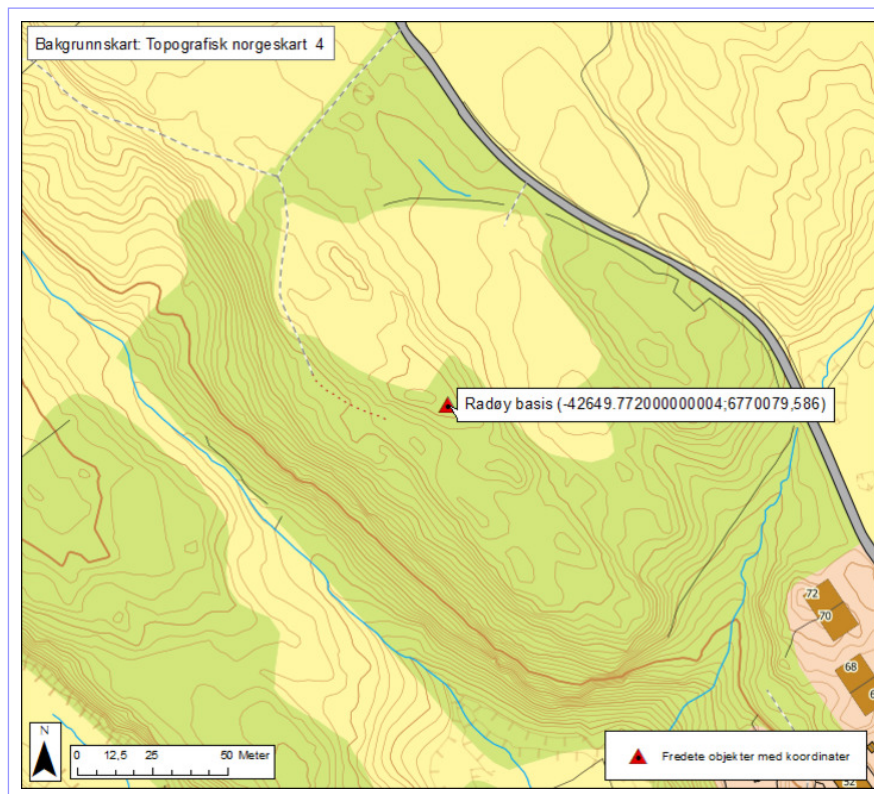
99/6

AskeladdenID:

244482

**Referanse til
landsverneplan:**

Kompleks 9903305

Omfang fredning**Byggnavn**

- Radøy basis nord
- Radøy basis sør

Oppført1912
1912**Bygningsnr. Gnr/bnr**Se koord 93/4
Se koord 99/6**Omfang**Utomhus
Utomhus

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

Fredning kompleks

Omfang: Fredningen omfatter basisen med begge støttene.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare Radøy basis som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til basisens opprinnelige funksjon.

Begrunnelse: Radøy basis er en viktig basislengde brukt i forbindelse med oppmåling av landet, Radøy basis var en del av det landsdekkende førsteordensnettet. Basisen ble oppført i 1912. Basisen ble da målt til en lengde på 4182,77052 m ved havets nivå. Denne er senere målt på nytt i 1948 til 4182,77422 m ved havets nivå.

Førsteordensnettet skulle danne grunnlag for all oppmåling i ulike målestokk i Norge. Det består av flere hundre punkt med siktlinjer til hverandre. I nettet måler man lange avstander meget nøyaktig ved hjelp av triangulering, som er avstandsmåling ved hjelp av kjente lengder og vinkler i trekkanter. Førsteordensnettet ble erstattet av det moderne stamnettet, som ble målt opp med GPS-teknologi mellom 1994-1997.

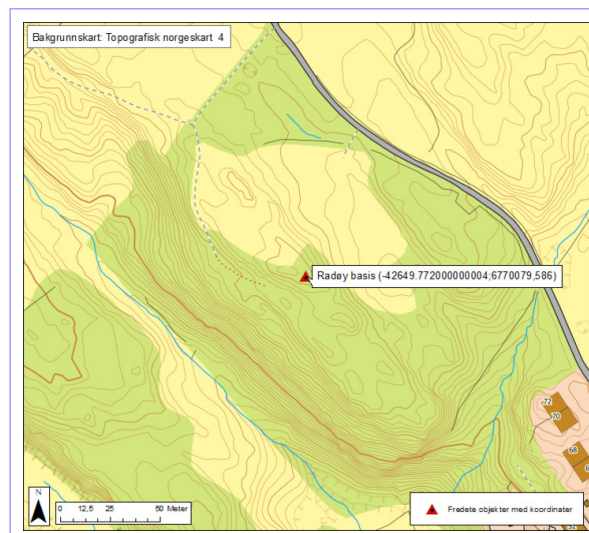
En basis er en kjent lengde i det trigonometriske nettet, og ble brukt for å skaffe målestokk i nettet og dermed i koordinatsystemet. En basis var markert med to endepunkter i et flatt lende, hvor avstanden mellom punktene kunne variere mellom 2 til 10 km. Med den mest nøyaktige metode ble den horisontale avstanden mellom de to endepunktene målt. Så inngikk denne basisen som side i en trekant som ble målt og bygget inn i det trigonometriske nettet. Dermed ble målestokken i nettet lagt.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

RADØY BASIS NORD - KartverksID: A32T0237

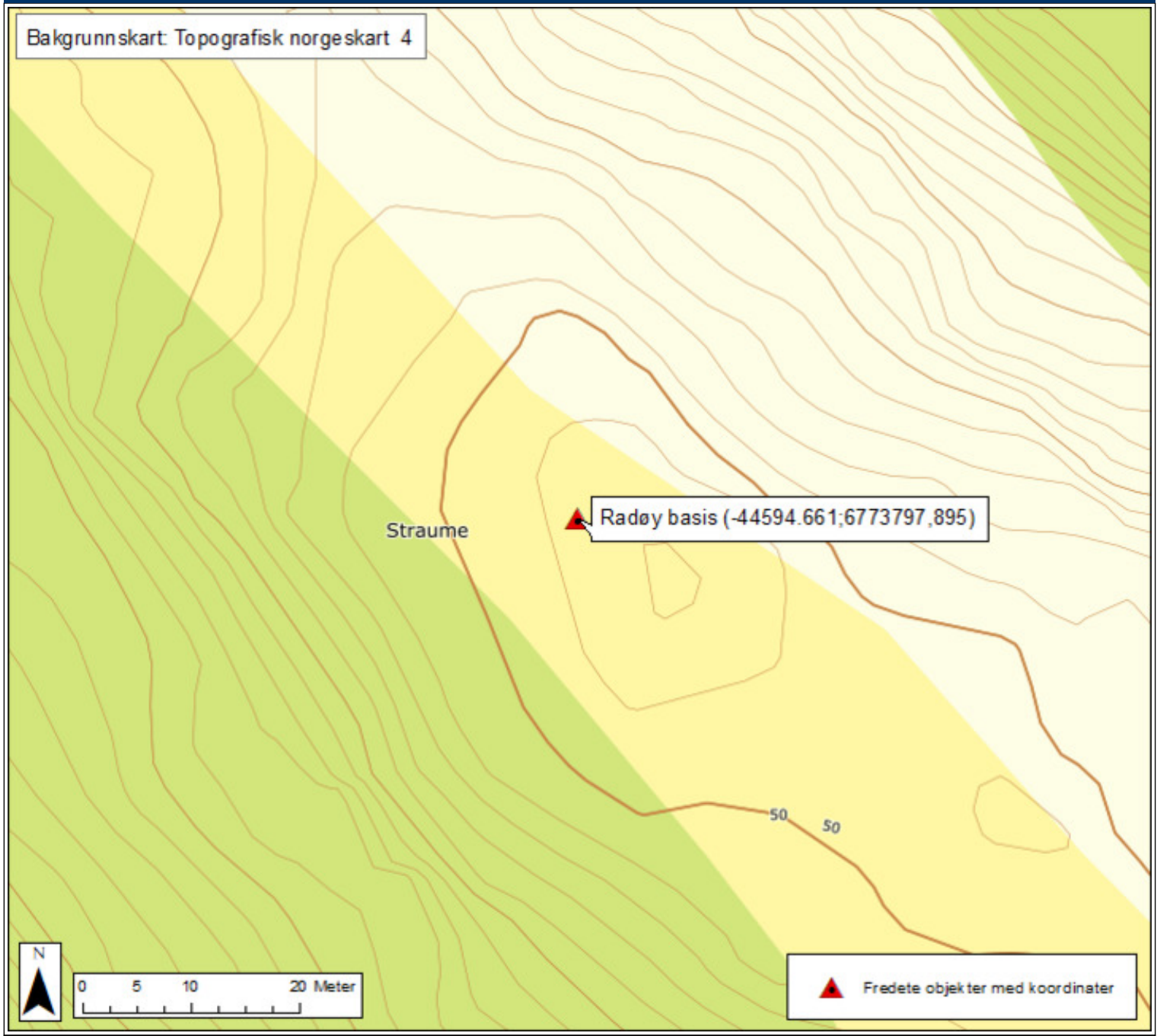
Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	93/4
Oppført:	1912
AskeladdenID:	244482-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903740 Kompleks 9903305

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter en granittstøtte bestående av to granittblokker festet i et betongfundament, på den øverste er det et granittlokk. I tillegg er det fire bolter rundt støtten. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Radøy basis nord som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til basisens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** I og med at nettet av trigonometriske punkter var bygget opp ved hjelp av vinkler i trekanter, måtte man noen steder legge inn såkalte basiser for å skaffe en målestokk i nettet og dermed koordinatsystemet.
Radøy basis nord er nordre del av en basislengde brukt i forbindelse med oppmåling av landet. Basisen ble oppført i 1912.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

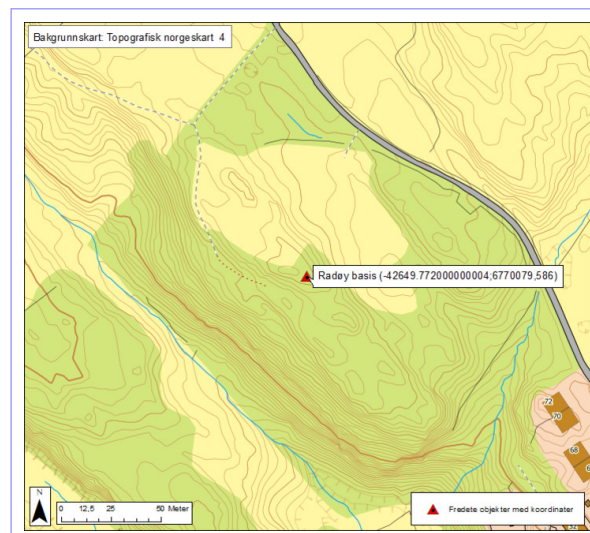

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

RADØY BASIS SØR - KartverksID: A32T0273

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	99/6
Oppført:	1912
AskeladdenID:	244482-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903741 Kompleks 9903305

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter en granittstøtte bestående av to granittblokker festet i et betongfundament, på den øverste er det et granittlokk. I tillegg er det fire bolter rundt støtten. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Radøy basis sør som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til basisens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** I og med at nettet av trigonometriske punkter var bygget opp ved hjelp av vinkler i trekanter, måtte man noen steder legge inn såkalte basiser for å skaffe en målestokk i nettet og dermed koordinatsystemet.
Radøy basis sør er søndre del av en basislengde brukt i forbindelse med oppmåling av landet. Basisen ble oppført i 1912.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

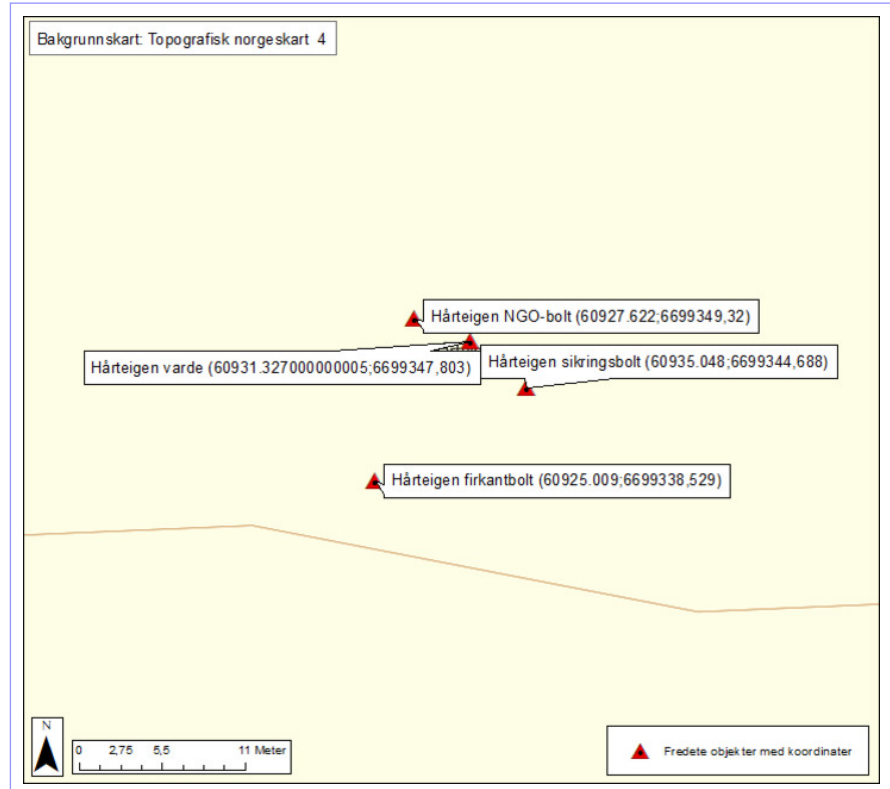
HÅRTEIGEN

Kommune:
1231/Ullensvang

Gnr/bnr:
155/1

AskeladdenID:
244469

**Referanse til
landsverneplan:**
Kompleks 9903303

Omfang fredning

Byggnavn	Oppført	Bygningsnr.	Gnr/bnr	Omfang
•Hårteigen firkantbolt	1910	Se koord	155/1	Utomhus
•Hårteigen NGO-bolt	1910	Se koord	155/1	Utomhus
•Hårteigen sikringsbolt	1893	Se koord	155/1	Utomhus
•Hårteigen varde	1852 - 1893	Se koord	155/1	Utomhus

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

Fredning kompleks

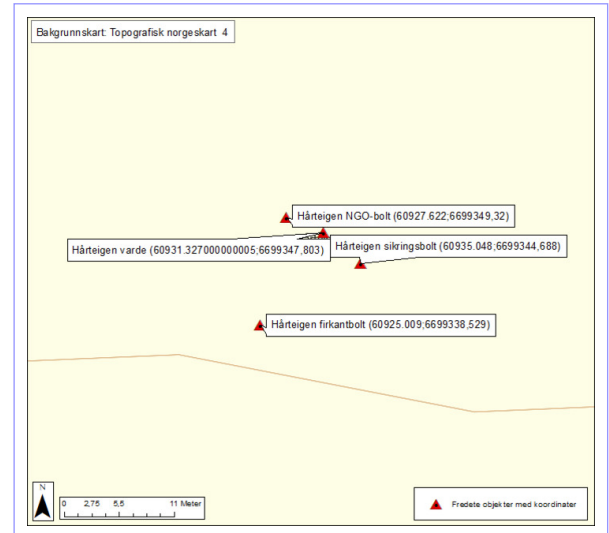
- Omfang:** Fredningen omfatter en varde, en firkantbolt, en NGO-bolt og en sikringsbolt av kobber. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk. Varden er sylindrisk og ble målt i 2009 til: omkrets: 6,42 m, det vil si diameter: 2,04 m, og høyde: 2,05 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Hårteigen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Hårteigen er et viktig trigonometrisk punkt brukt i kartlegging og oppmåling av Norge siden 1852 eller 1853. Hårteigen er et førsteordenspunkt i det landsdekkende førsteordensnettet.
- Førsteordensnettet skulle danne grunnlag for all oppmåling i ulike målestokk i Norge. Det består av flere hundre punkt med siktlinjer til hverandre. I nettet måler man lange avstander meget nøyaktig ved hjelp av triangulering, som er avstandsmåling ved hjelp av kjente lengder og vinkler i trekanter. Førsteordensnettet ble erstattet av det moderne stamnettet, som ble målt opp med GPS-teknologi mellom 1994-1997.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

HÅRTEIGEN FIRKANTBOLT - KartverksID: C34T0031

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	155/1
Oppført:	1910
AskeladdenID:	244469-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903812 Kompleks 9903303

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter en firkantbolt.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare Hårteigen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.

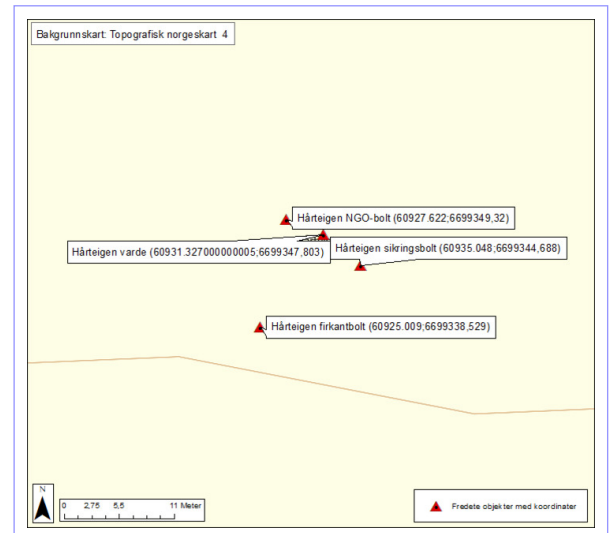
Begrunnelse: Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

HÅRTEIGEN NGO-BOLT - KartverksID: C34T0031

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	155/1
Oppført:	1910
AskeladdenID:	244469-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903813 Kompleks 9903303

Fredning bygning

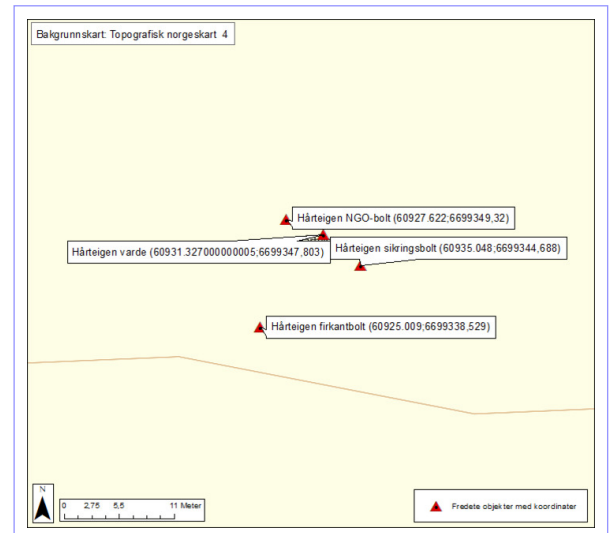
- Omfang:** Fredningen omfatter en NGO-bolt. Det er brukt noe ulik legering på NGO-boltene, slik at noen har rustet mer eller mindre, mens andre har holdt seg helt fine uten irring.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Hårteigen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. NGO-bolter overtok som fastmerker etter ca. 1950. Den ble kalt så fordi bokstavene NGO ble preget inn på en liten flate i øvre del av boltene.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

HÅRTEIGEN SIKRINGSBOLT - KartverksID: C34T0031

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	155/1
Oppført:	1893
AskeladdenID:	244469-4
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903814 Kompleks 9903303

Fredning bygning

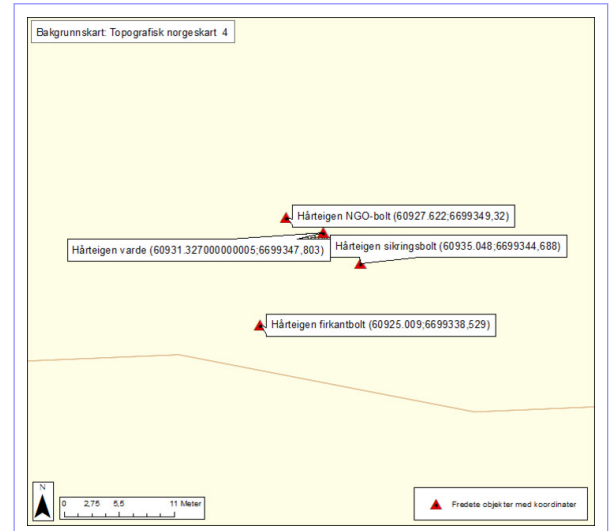
- Omfang:** Fredningen omfatter en sikringsbolt av kobber.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Hårteigen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. Ved mange varder ble det satt ned såkalt sikringsbolter. Det var bolter som kunne brukes dersom sentrumsbolten av en eller annen grunn ble fjernet. En sikringsbolt kunne også brukes ved innmåling av selve varden.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

HÅRTEIGEN VARDE - KartverksID: C34T0031

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	155/1
Oppført:	1852 - 1893
AskeladdenID:	244469-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903738 Kompleks 9903303

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter en varde. Varden er sylindrisk og ble målt i 2009 til: omkrets: 6,42 m, det vil si diameter: 2,04 m, og høyde: 2,05 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Hårteigen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Varder ble bygget på trigonometriske punkter og hadde en viktig funksjon som siktemerker ved oppmåling. Fra midten av 1800-tallet ble det vanlig å markere vardens sentrum med en bolt, før byggingen av varden startet.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

MELDERSKIN

Kommune:

1224/Kvinnherad

Gnr/bnr:

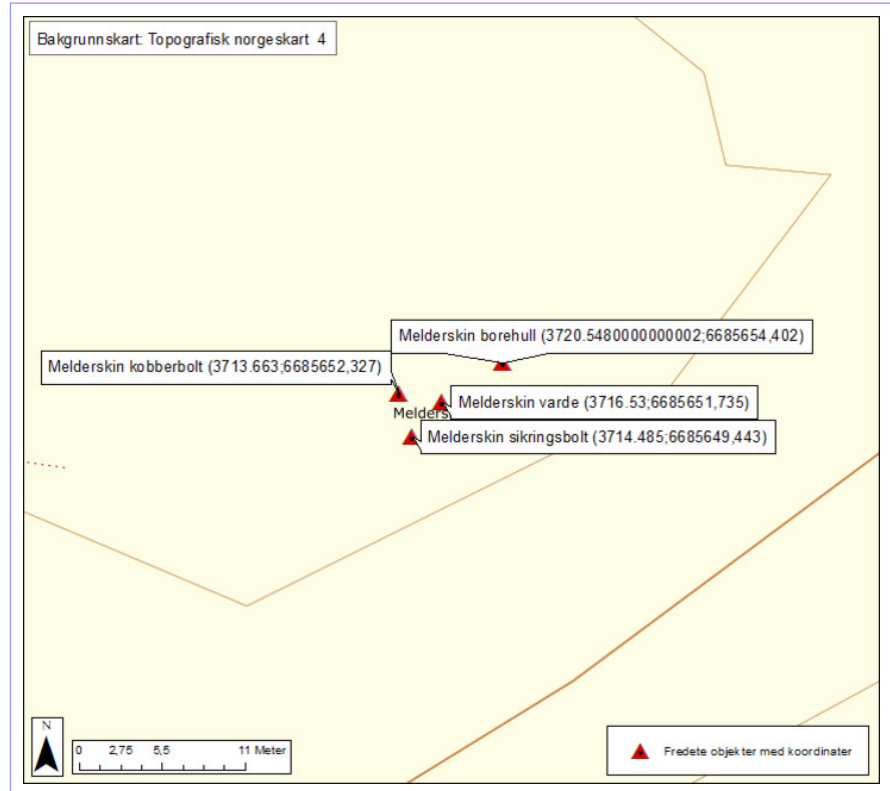
0/0

AskeladdenID:

244477

**Referanse til
landsverneplan:**

Kompleks 9903304

Omfang fredning

Byggnavn	Oppført	Bygningsnr.	Gnr/bnr	Omfang
•Melderskin borehull	1912	Se koord	0/0	Utomhus
•Melderskin kobberbolt	1912	Se koord	0/0	Utomhus
•Melderskin sikringsbolt	1912	Se koord	0/0	Utomhus
•Melderskin varde	1912 - 1913	Se koord	0/0	Utomhus

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

Fredning kompleks

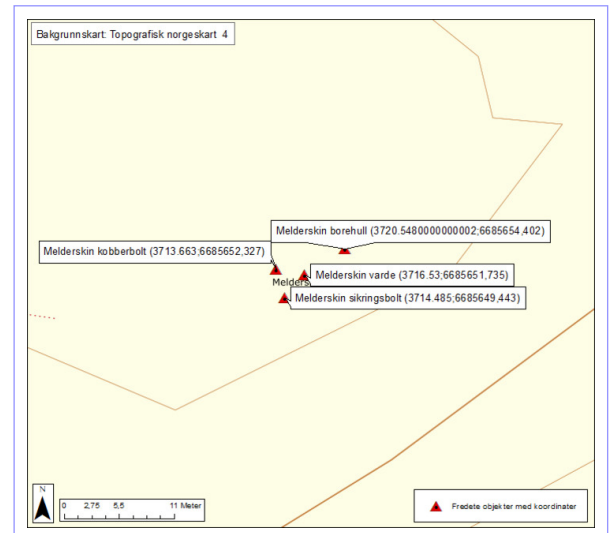
- Omfang:** Fredningen omfatter en varde, to kobberbolter, hvorav en er sikringsbolt. I tillegg omfattes et borehull. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk. Varden er firkantet og ble målt i 2008 til: alle sidekanter: 1,8 m og høyde: 2,2 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Melderskin som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Melderskin er et viktig trigonometrisk punkt brukt i kartlegging og oppmåling av Norge siden 1855 eller 1856, dette punktet var viktig fordi man hadde sikt til 13 andre førsteordenspunkt. Melderskin er et førsteordenspunkt i det landsdekkende førsteordensnettet. Mesteparten av dagens varde er bygget i 1912.
- Førsteordensnettet skulle danne grunnlag for all oppmåling i ulike målestokk i Norge. Det består av flere hundre punkt med siktlinjer til hverandre. I nettet måler man lange avstander meget nøyaktig ved hjelp av triangulering, som er avstandsmåling ved hjelp av kjente lengder og vinkler i trekkanter. Førsteordensnettet ble erstattet av det moderne stamnettet, som ble målt opp med GPS-teknologi mellom 1994-1997.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

MELDESKIN BOREHULL - KartverksID: B34T0103

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	0/0
Oppført:	1912
AskeladdenID:	244477-4
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903863 Kompleks 9903304

Fredning bygning

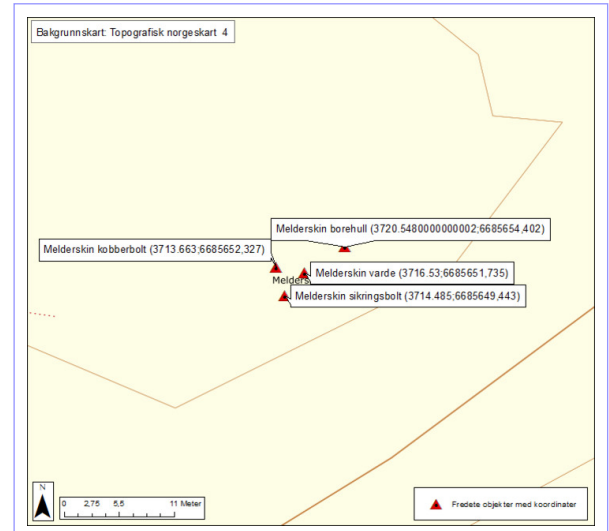
- Omfang:** Fredningen omfatter et borehull. Dette ligger ca. 5 m nordøst for varden.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Melderskin som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.
- Også borehull eller merke i fjell kan fungere som fastmerker.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

MELDESKIN KOBBERBOLT - KartverksID: B34T0103

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	0/0
Oppført:	1912
AskeladdenID:	244477-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903864 Kompleks 9903304

Fredning bygning

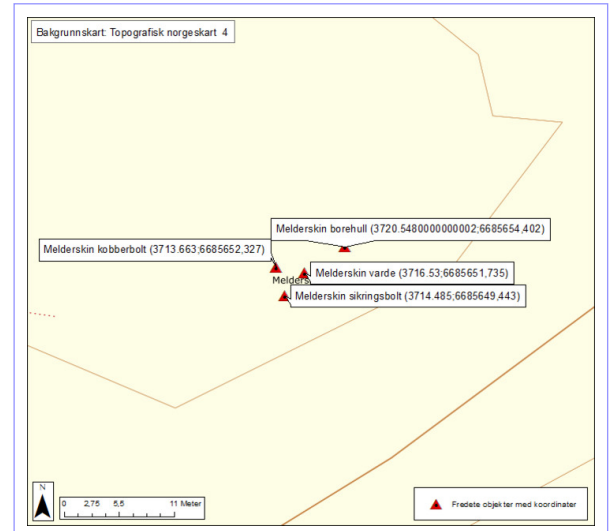
Omfang:	Fredningen omfatter to kobberbolter, hvorav en er sikringsbolt.
Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Melderskin som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
Begrunnelse:	Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

MELDESKIN SIKRINGSBOLT - KartverksID: B34T0103

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	0/0
Oppført:	1912
AskeladdenID:	244477-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903865 Kompleks 9903304

Fredning bygning

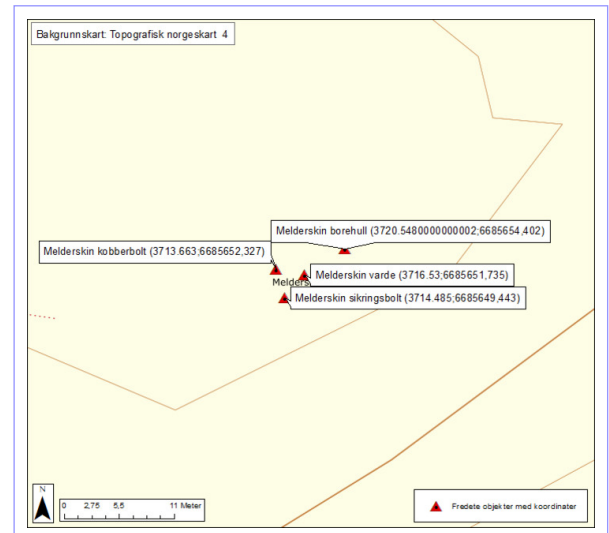
- Omfang:** Fredningen omfatter to kobberbolter, hvorav en er sirkingsbolt.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Melderskin som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. Ved mange varder ble det satt ned såkalt sirkingsbolter. Det var bolter som kunne brukes dersom sentrumsbolten av en eller annen grunn ble fjernet. En sirkingsbolt kunne også brukes ved innmåling av selve varden.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

MELDESKIN VARDE - KartverksID: B34T0103

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	0/0
Oppført:	1912 - 1913
AskeladdenID:	244477-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903739 Kompleks 9903304

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter en varde.
Varden er firkantet og ble målt i 2008 til: alle sidekanter: 1,8 m og høyde: 2,2 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Melderskin som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Varder ble bygget på trigonometriske punkter og hadde en viktig funksjon som siktemerker ved oppmåling. Fra midten av 1800-tallet ble det vanlig å markere vardens sentrum med en bolt, før byggingen av varden startet.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ALDEN

Kommune:

1428/ Askvoll

Gnr/bnr:

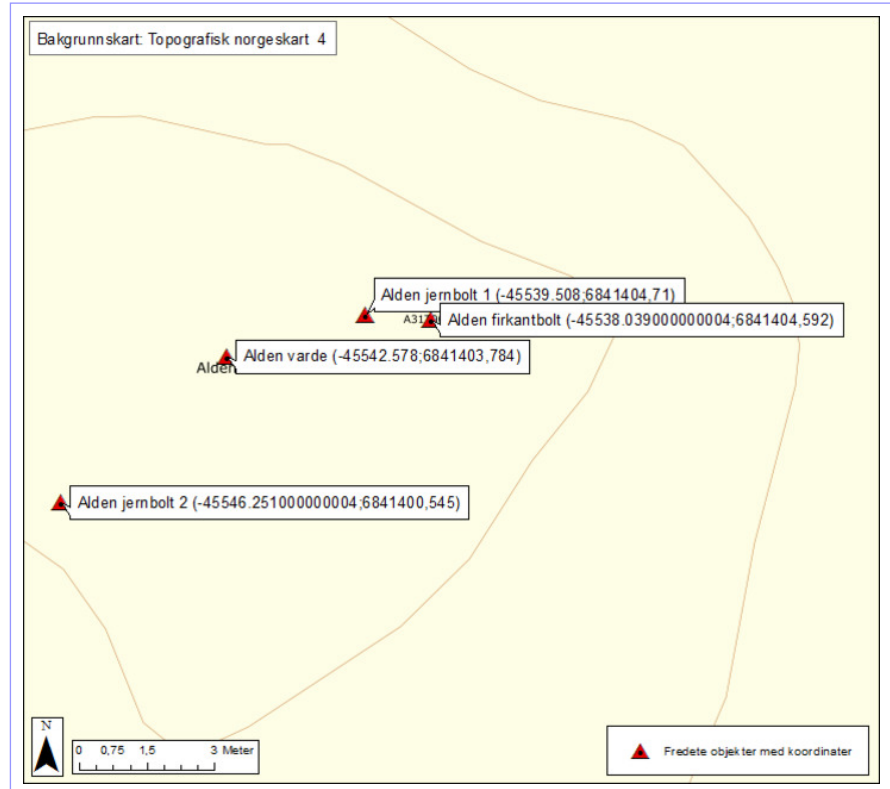
59/1

AskeladdenID:

244456

Referanse til landsverneplan:

Kompleks 9903307

Omfang fredning

Byggnavn	Oppført	Bygningsnr.	Gnr/bnr	Omfang
• Alden borehull	1950 - 1951	Se koord	59/1	Utomhus
• Alden firkantbolt	1950 - 1951	Se koord	59/1	Utomhus
• Alden jernbolt 1	1950 - 1951	Se koord	59/1	Utomhus
• Alden jernbolt 2	1950 - 1951	Se koord	59/1	Utomhus
• Alden varde	1790	Se koord	59/1	Utomhus

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

Fredning kompleks

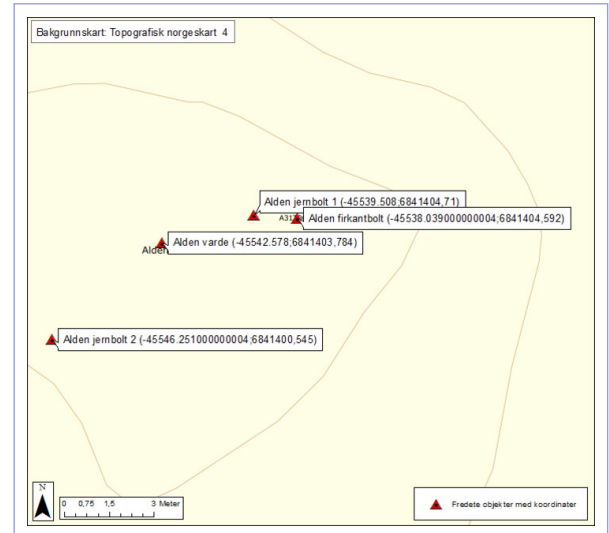
- Omfang:** Fredningen omfatter en varde, en firkantbolt, to jernbolter og et borehull. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk. Varden er sylindrisk med diameter ca. 1,1 m og høyde ca. 1,2 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Alden som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge, og for å bevare et trigonometrisk punkt plassert på en øy. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Alden er et viktig trigonometrisk punkt brukt i kartlegging og oppmåling av Norge siden 1790 eller 1793, og er blant de eldste vi har i Norge. Varden har vært brukt i mange oppmålinger siden det, og varden har blitt gjenoppbygget flere ganger. Alden er et førsteordenspunkt i det landsdekkende førsteordensnett.
- Førsteordensnettets skulle danne grunnlag for all oppmåling i ulike målestokk i Norge. Det består av flere hundre punkt med siktlinjer til hverandre. I nettet måler man lange avstander meget nøyaktig ved hjelp av triangulering, som er avstandsmåling ved hjelp av kjente lengder og vinkler i trekkanter. Førsteordensnettets ble erstattet av det moderne stamnettets, som ble målt opp med GPS-teknologi mellom 1994-1997.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ALDEN BOREHULL - KartverksID: A31T0001

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	59/1
Oppført:	1950 - 1951
AskeladdenID:	244456-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903787 Kompleks 9903307

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter et borehull.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare Alden som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge, og for å bevare et trigonometrisk punkt plassert på en øy. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.

Begrunnelse: Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.

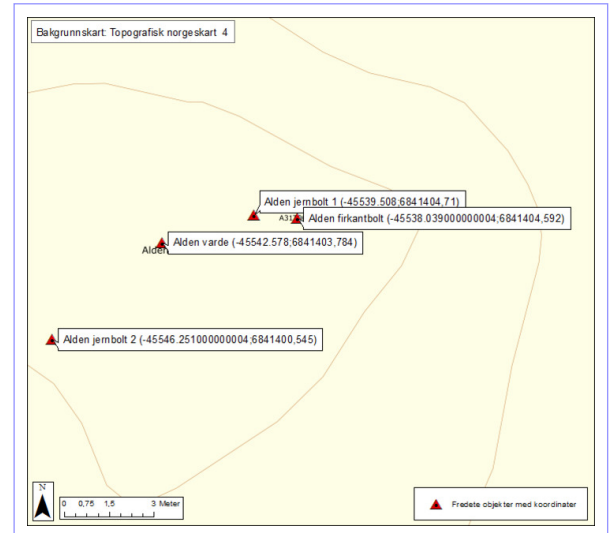
Også borehull eller merke i fjell kan fungere som fastmerker.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ALDEN FIRKANTBOLT - KartverksID: A31T0001

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	59/1
Oppført:	1950 - 1951
AskeladdenID:	244456-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903788 Kompleks 9903307

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter en firkantbolt.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare Alden som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge, og for å bevare et trigonometrisk punkt plassert på en øy. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.

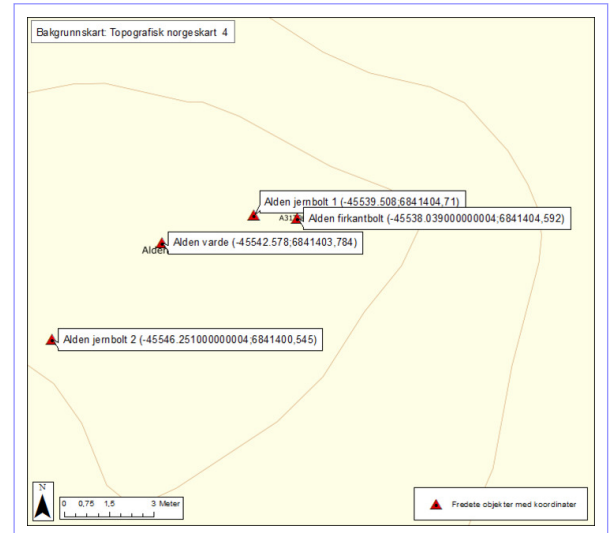
Begrunnelse: Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ALDEN JERNBOLT 1 - KartverksID: A31T0001

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	59/1
Oppført:	1950 - 1951
AskeladdenID:	244456-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903789 Kompleks 9903307

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter to jernbolter.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare Alden som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge, og for å bevare et trigonometrisk punkt plassert på en øy. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.

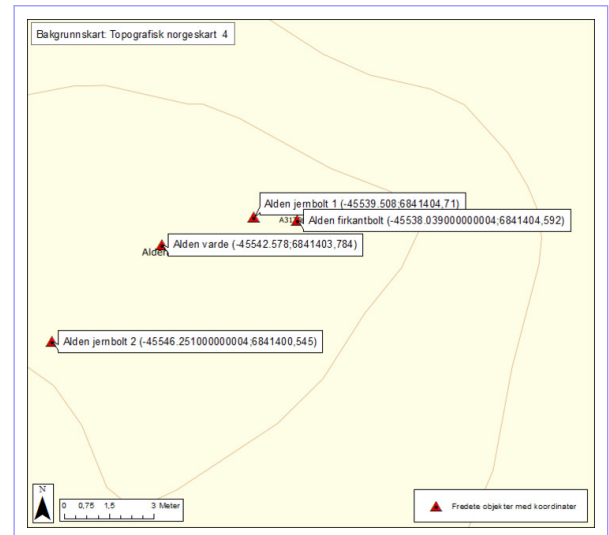
Begrunnelse: Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ALDEN JERNBOLT 2 - KartverksID: A31T0001

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	59/1
Oppført:	1950 - 1951
AskeladdenID:	244456-4
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903790 Kompleks 9903307

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter to jernbolter.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare Alden som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge, og for å bevare et trigonometrisk punkt plassert på en øy. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.

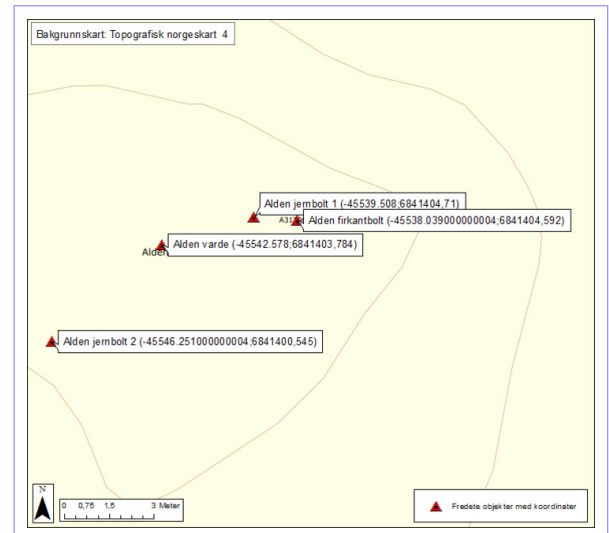
Begrunnelse: Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ALDEN VARDE - KartverksID: A31T0001

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	59/1
Oppført:	1790
AskeladdenID:	244456-5
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903742 Kompleks 9903307

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter en varde.
Varden er sylindrisk og ble målt til diameter ca. 1,1 m og høyde ca. 1,2 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Alden som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge, og for å bevare et trigonometrisk punkt plassert på en øy. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** I oppmålingens tjeneste ble en varde bygget i trigonometriske punkter som siktemerker for oppmåleren når han fra andre trigonometriske punkter skulle sikte mot dette. Fra midten av 1800-tallet ble det vanlig å markere vardens sentrum med en bolt, før byggingen av varden startet.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

DYRHAUGSTIND STORE

Kommune:

1426/Luster

Gnr/bnr:

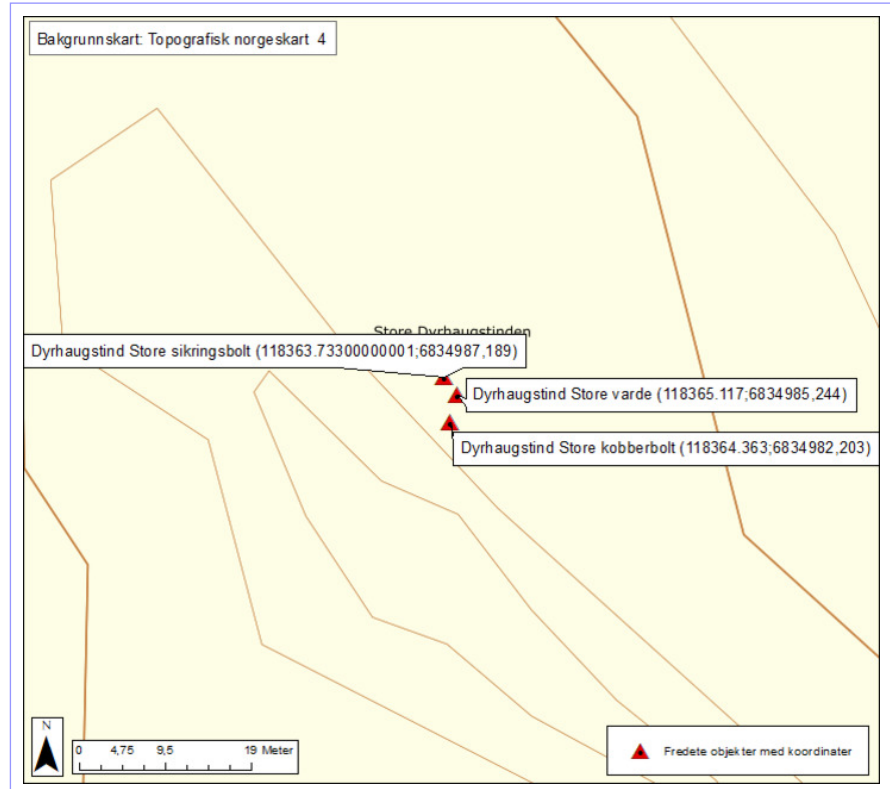
215/1

AskeladdenID:

244463

**Referanse til
landsverneplan:**

Kompleks 9903329

Omfang fredning

Byggnavn	Oppført	Bygningsnr.	Gnr/bnr	Omfang
•Dyrhaugstind Store kobberbolt	1923	Se koord	215/1	Utomhus
•Dyrhaugstind Store sikringsbolt	1923	Se koord	215/1	Utomhus
•Dyrhaugstind Store varde	1916	Se koord	215/1	Utomhus

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

Fredning kompleks

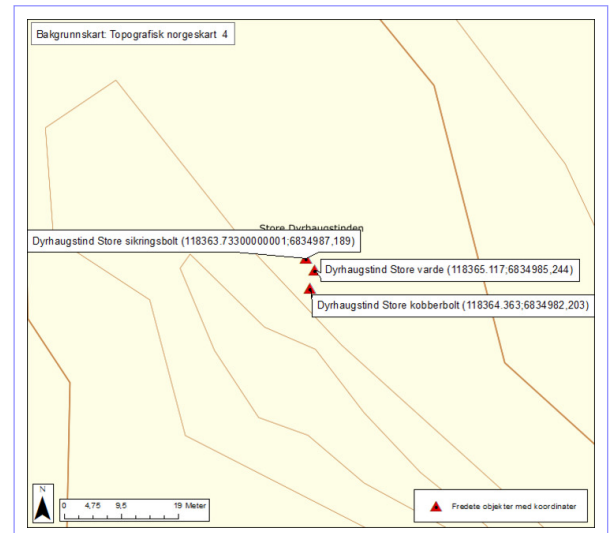
- Omfang:** Fredningen omfatter en varde og to kobberbolter, en av dem er sikringsbolt. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk. Varden er sylindrisk og 0,6 m høy. På motsatt side måler varden ca. 1,9 m fra bakken til toppen.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Store Dyrhaugstind, som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Store Dyrhaugstind er et viktig trigonometrisk punkt brukt i kartlegging og oppmåling av Norge siden 1896, men da på toppen 60 m lenger nord. Varden ble flyttet i 1916 til det aller høyeste punktet. Dyrhaugstind er et førsteordenspunkt i det landsdekkende førsteordensnettet.
- Førsteordensnettet skulle danne grunnlag for all oppmåling i ulike målestokk i Norge. Det består av flere hundre punkt med siktlinjer til hverandre. I nettet måler man lange avstander meget nøyaktig ved hjelp av triangulering, som er avstandsmåling ved hjelp av kjente lengder og vinkler i trekanter. Førsteordensnettet ble erstattet av det moderne stamnettet, som ble målt opp med GPS-teknologi mellom 1994-1997.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

DYRHAUGSTIND STORE KOBBERBOLT - KartverksID: D30T0006

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	215/1
Oppført:	1923
AskeladdenID:	244463-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903801 Kompleks 9903329

Fredning bygning

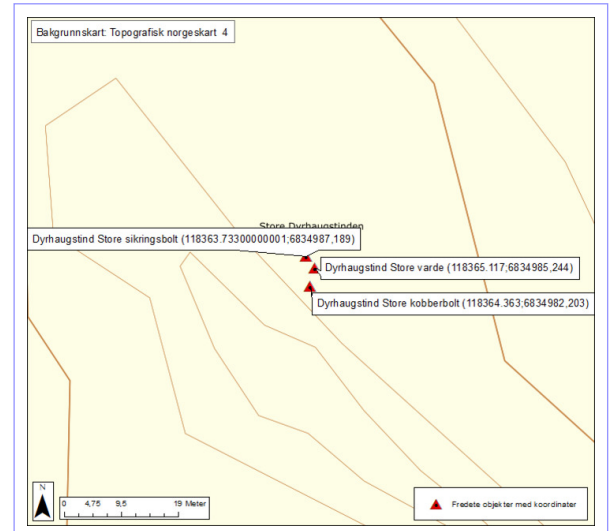
- Omfang:** Fredningen omfatter to kobberbolter, en av dem er sikringsbolt.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Store Dyrhaugstind, som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. En bolt der koordinater er bestemt eller planlagt bestemt i et geodetisk system, kalles fastmerke.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

DYRHAUGSTIND STORE SIKRINGSBOLT - KartverksID: D30T0006

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	215/1
Oppført:	1923
AskeladdenID:	244463-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903802 Kompleks 9903329

Fredning bygning

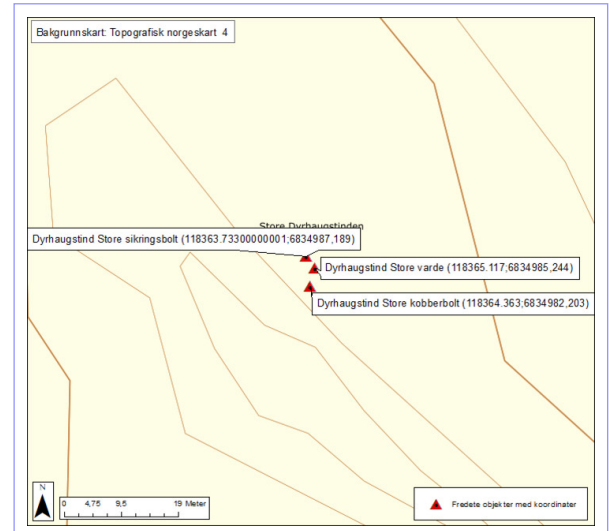
- Omfang:** Fredningen omfatter to kobberbolter, en av dem er sikringsbolt.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Store Dyrhaugstind, som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. Ved mange varder ble det satt ned såkalt sikringsbolter. Det var bolter som kunne brukes dersom sentrumsbolten av en eller annen grunn ble fjernet. En sikringsbolt kunne også brukes ved innmåling av selve varden.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

DYRHAUGSTIND STORE VARDE - KartverksID: D30T0006

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	215/1
Oppført:	1916
AskeladdenID:	244463-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903768 Kompleks 9903329

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter en varde .
Varden er sylindrisk og 0,6 m høy. På motsatt side måler varden ca. 1,9 m fra bakken til toppen.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Store Dyrhaugstind, som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Varder ble bygget på trigonometriske punkter og hadde en viktig funksjon som siktemerker ved oppmåling. Fra midten av 1800-tallet ble det vanlig å markere vardens sentrum med en bolt, før byggingen av varden startet.

Denne varden er flyttet tre ganger. Først i 1896, i 1912 og til sist 1916.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

LANDHEVNINGSMERKE PÅ NORDNES

Kommune:

1201/Bergen

Gnr/bnr:

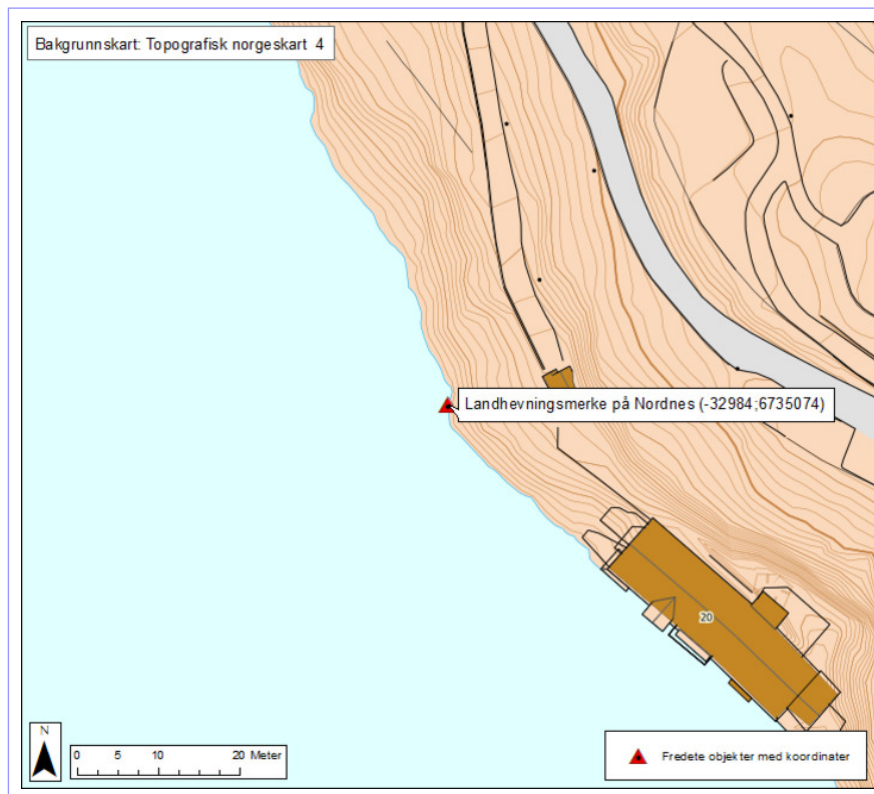
165/527

AskeladdenID:

244473

**Referanse til
landsverneplan:**

Kompleks 9903327

Omfang fredning

Byggnavn	Oppført	Bygningsnr.	Gnr/bnr	Omfang
•Landhevningsmerke på Nordnes	1839	Se koord	165/527	Utomhus

Fredning kompleks

- Omfang:** Fredningen omfatter et horisontalt merke hugget i fjell, over merket er det hugget inn årstallet 1839 i fjellveggen. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Landhevningsmerke på Nordnes som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Landhevingsmerket bør bevares for å sikre den tidligste oppmåling av havnivå og landheving i Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til merkets opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Landhevingsmerket på Nordnes er ett av 29 merker hugget langs norskekysten i 1839, for å måle landhevingen i Norge. Det ble målt avstand ned til tang og rurlaget, og dette ble gjentatt i 1939. Landhevingen var ikke stor nok til at det fikk utslag på 100 år. Landhevingsmerket har blitt brukt til å definere «Nordnes null» som ble brukt til å definere høydesystemet på lokale kart i Bergen før det nasjonale høydesystemet kom på slutten av 1800-tallet.

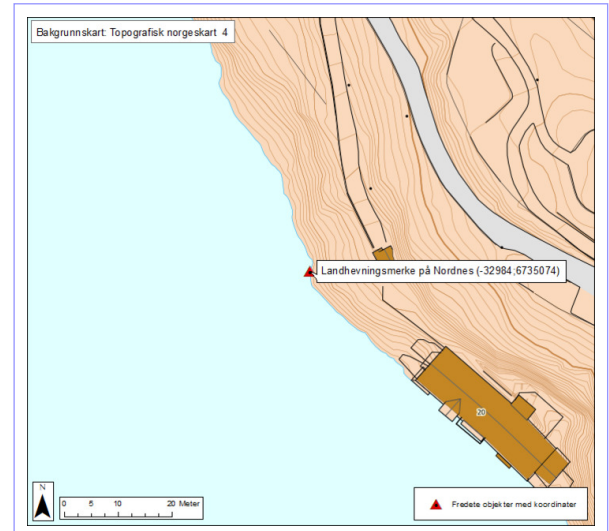

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

LANDHEVNINGSMERKE PÅ NORDNES

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	165/527
Oppført:	1839
AskeladdenID:	244473-0
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903764 Kompleks 9903327

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter et horisontalt merke hugget i fjell, over merket er det hugget inn årstallet 1839 i fjellveggen. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Landhevningsmerke på Nordnes som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Landhevingsmerket bør bevares for å sikre den tidligste oppmåling av havnivå og landheving i Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til merkets opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Landhevingsmerket på Nordnes er ett av 29 merker hugget langs norskekysten i 1839, for å måle landhevingen i Norge. Det ble målt avstand ned til tang og rurlaget, og dette ble gjort i 1939. Landhevingen var ikke stor nok til at det fikk utslag på 100 år. Landhevingsmerket har blitt brukt til å definere «Nordnes null» som ble brukt til å definere høydesystemet på lokale kart i Bergen før det nasjonale høydesystemet kom på slutten av 1800-tallet.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

KOMPARASJONS BASIS FOR STÅLMÅLEBÅND

Kommune:

Gnr/bnr:

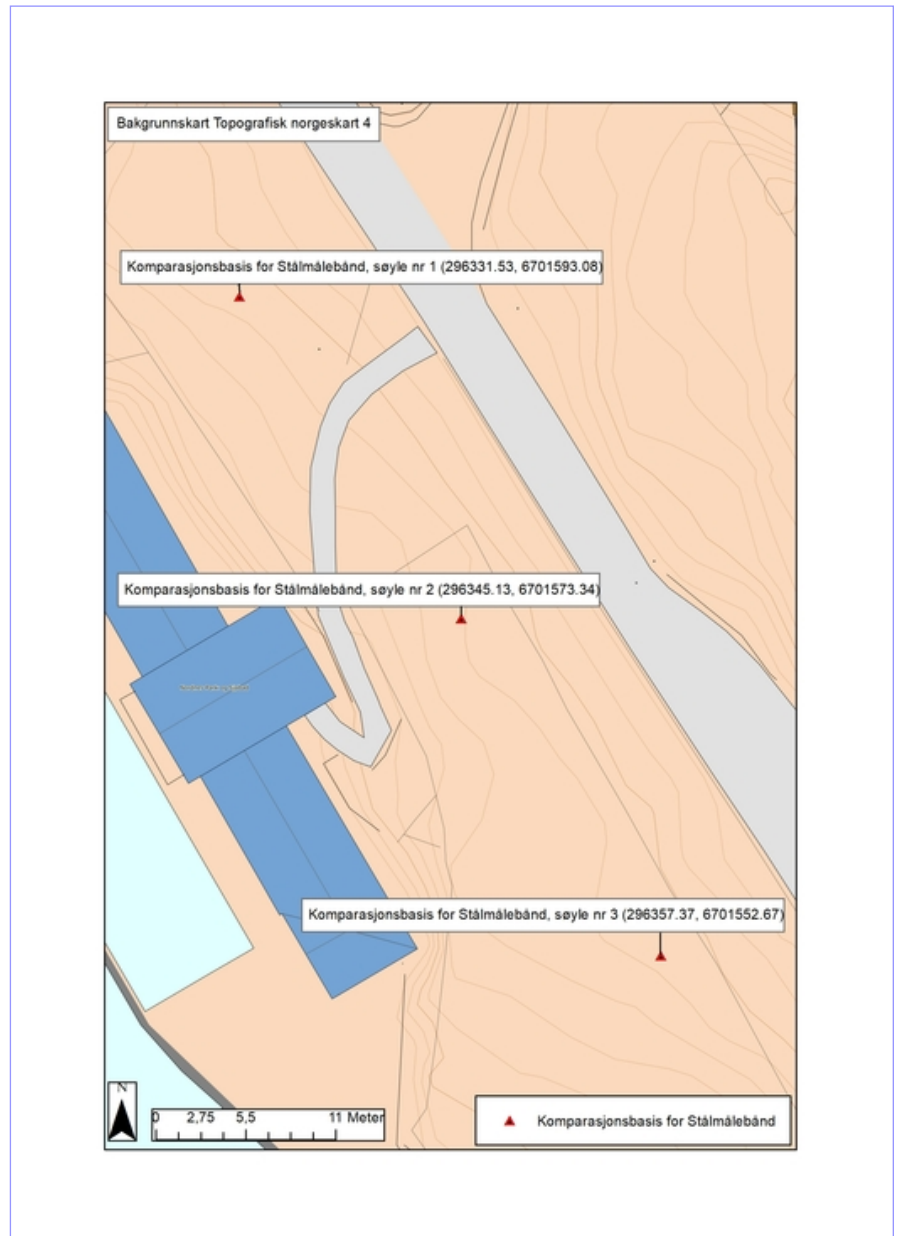
165/514

AskeladdenID:

244470

Referanse til
landsverneplan:

Kompleks 9903328

Omfang fredning

Byggnavn

- Betongsøyle
- Betongsøyle
- Betongsøyle

Oppført

1914
1914
1914

Bygningsnr.

Se koord
Se koord
Se koord

Gnr/bnr

165/514
165/514
165/514

Omfang

Utomhus
Utomhus
Utomhus

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

Fredning kompleks

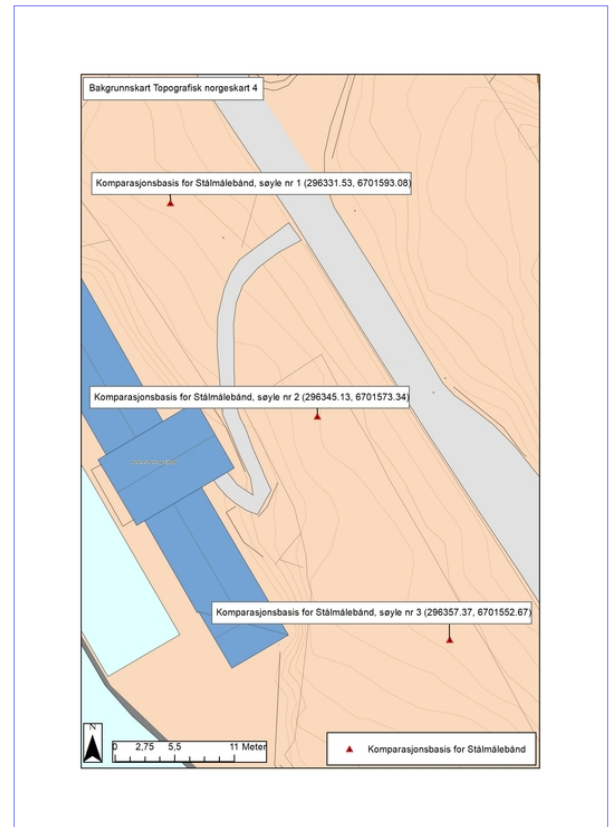
- Omfang:** Fredningen omfatter tre betongsøylar. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Komparasjonsbasis for stålmålebånd som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til basisens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Komparasjonsbasisen på Nordnes ble brukt i lokalt oppmålingsarbeid i Bergen. Basisen ble etablert i 1914, for å kunne kvalitetsikre lengden på invarstrengene som ble brukt til å måle basislengder i kartet over Bergen. Bergen hadde på starten av 1900-tallet sitt eget koordinatsystem brukt i kartlegging av byen. Dette koordinatsystemet het Bergen lokal. Basisen ble brukt også etter at Bergen kom inn i det nasjonale koordinatsystemet, frem til elektrooptiske avstandsmålere kom på 1970-tallet.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

BETONGSØYLE

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	165/514
Oppført:	1914
AskeladdenID:	244470-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903765 Kompleks 9903328

Fredning bygning

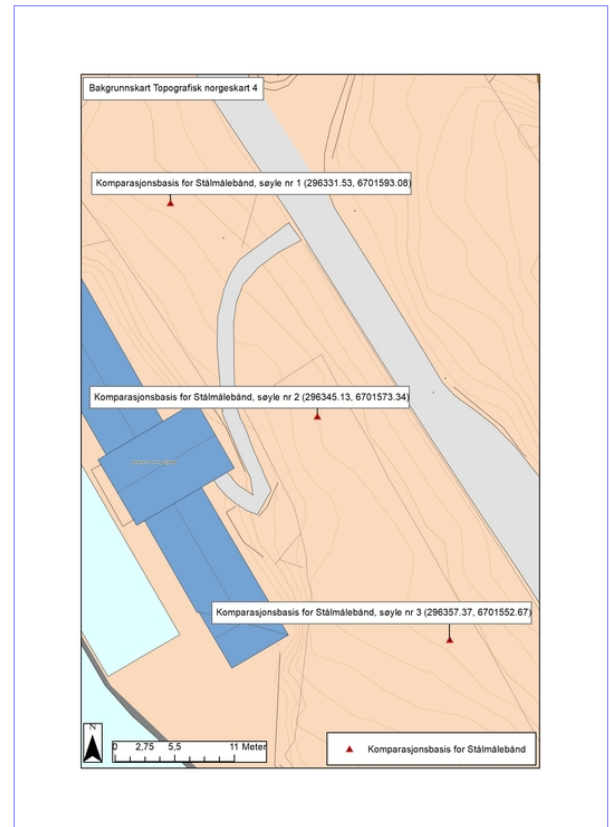
- Omfang:** Fredningen omfatter en betongsøyle forankret i fjell, på toppen av søylen er det en messingkule. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare betongsøylen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til søylens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Betongsøylen er en viktig del av komparasjonsbasisen brukt ved kontroll av invarstrenger. Mellom to søyler er det 24 m, noe som tilsvarer en invarstrengs nøyaktige lengde ved 10 kg strekk. Det var nødvendig med nøyaktig innmåling av strengene for at man ikke skulle få feil totale lengde når man senere brukte strengene til å måle opp en basis. En feil på bare en millimeter kunne gi flere centimeters utslag på den totale basislengden.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

BETONGSØYLE

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	165/514
Oppført:	1914
AskeladdenID:	244470-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903766 Kompleks 9903328

Fredning bygning

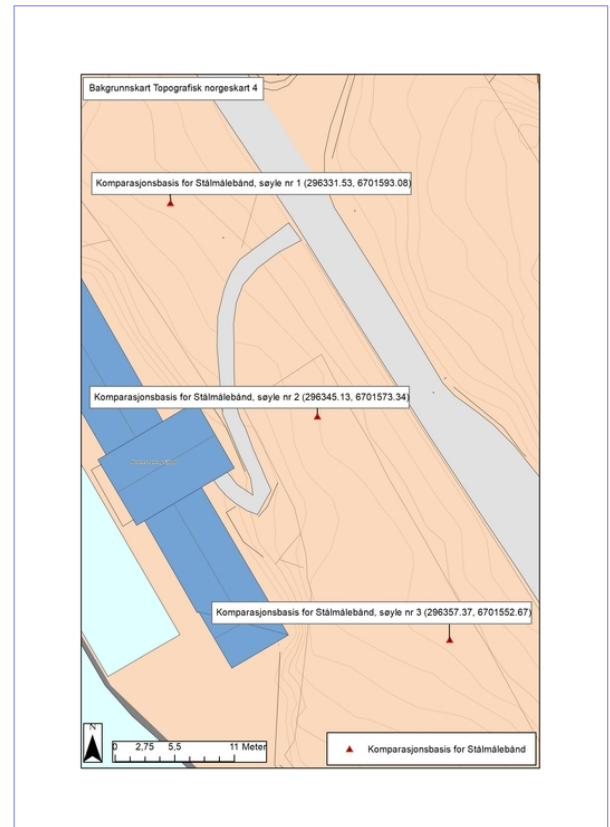
- Omfang:** Fredningen omfatter en betongsøyle forankret i fjell, på toppen av søylen er det en messingkule. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare betongsøylen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til søylens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Betongsøylen er en viktig del av komparasjonsbasisen brukt ved kontroll av invarstrenger. Mellom to søyler er det 24 m, noe som tilsvarer en invarstrengs nøyaktige lengde ved 10 kg strekk. Det var nødvendig med nøyaktig innmåling av strengene for at man ikke skulle få feil totale lengde når man senere brukte strengene til å måle opp en basis. En feil på bare en millimeter kunne gi flere centimeters utslag på den totale basislengden.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel XX - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

BETONGSØYLE

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	165/514
Oppført:	1914
AskeladdenID:	244470-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903767 Kompleks 9903328

Fredning bygning

- Omfang:** Fredningen omfatter en betongsøyle forankret i fjell, på toppen av søylen er det en messingkule. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare betongsøylen som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til søylens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Betongsøylen er en viktig del av komparasjonsbasisen brukt ved kontroll av invarstrenger. Mellom to søyler er det 24 m, noe som tilsvarer en invarstrengs nøyaktige lengde ved 10 kg strekk. Det var nødvendig med nøyaktig innmåling av strengene for at man ikke skulle få feil totale lengde når man senere brukte strengene til å måle opp en basis. En feil på bare en millimeter kunne gi flere centimeters utslag på den totale basislengden.